

Przedwyborcza rywalizacja w Armenii – przebieg i główne wątki kampanii

Stefania Kolarz, Wojciech Wojtasiewicz

Zaplanowane na 7 czerwca wybory parlamentarne w Armenii zdecydują m.in. o utrzymaniu kursu jej polityki zagranicznej. Wygrana Umowy Społecznej premiera Nikola Paszyniana będzie sprzyjała kontynuacji korzystnego z perspektywy UE zbliżenia z Zachodem, dalszego ograniczania uzależnienia od Rosji i procesu pokojowego z Azerbejdżanem. Sondáže przewidują zwycięstwo tej partii, ale kwestią otwartą pozostaje jego skala i opieranie się armeńskiego systemu wyborczego zewnętrznym ingerencjom.

Wybory będą swoistym referendum poparcia dla rządzącego od 2018 r. Paszyniana, a ich stawką – kierunek rozwoju Armenii. Głównym wątkiem kampanii jest [polityka zagraniczna państwa](#) (por. tabela 2). W ostatnich latach premier dążył do ograniczenia zależności politycznej, gospodarczej i bezpieczeństwa od Rosji, próbując jednak utrzymać z nią poprawne stosunki i wzmacniając współpracę z zachodnimi państwami i organizacjami, m.in. USA i UE. Dążył też do zawarcia pokoju z Azerbejdżanem i normalizacji stosunków z Turcją, co krytykują najważniejsze siły opozycyjne, dążące do wzmacniania stosunków z Rosją.

System wyborczy. W armeńskim parlamencie zasiada nie mniej niż 101 deputowanych wybieranych w wyborach proporcjonalnych przy progach 4% dla partii, 8% dla koalicji dwóch lub trzech oraz 10% dla koalicji czterech i więcej partii. Liczba deputowanych kolejnej kadencji zależy od wyniku wyborów (obecnie – 107, choć w poprzedniej kadencji – 132). Jeżeli żadne ugrupowanie (blok) nie uzyska większości lub nie stworzy koalicji w ciągu sześciu dni od podania oficjalnych wyników głosowania, organizowana jest druga tura między dwoma, które uzyskały najlepsze rezultaty (mogą tworzyć koalicje z uczestnikami pierwszej tury). Ewentualne dodatkowe mandaty premiuja zwycięzców wyborów na zasadzie stabilnej większości – jeżeli przy podziale głosów partia uzyskała ponad 50% + 1 mandat, ale mniej niż 52%, otrzymuje dodatkowe miejsca, by taką większość osiągnąć. Uzupełniające mandaty mogą być też przyznane opozycji, tak by obsadziła 1/3 parlamentu, jeżeli jedna partia zdobędzie w wyborach większość 2/3.

Poza nielicznymi wyjątkami (dyplomaci, żołnierze stacjonujący poza Armenią) Ormianie mogą oddawać głosy jedynie w kraju. Premiuje to partię rządzącą, bo większość diaspyry sprzeciwia się polityce Paszyniana. Ograniczenie głosowania za granicą zostało uchwalone przez poprzedników obecnego premiera, ale obóz rządzący uzasadnia utrzymanie tej zasady koniecznością walki z potencjalnymi problemami technicznymi i zagrożeniem atakami hakerów. Ponadto władze deklaratorywnie ograniczają zewnętrzną ingerencję w wybory poprzez wprowadzenie restrykcji dotyczących ich obserwacji. Centralna Komisja Wyborcza może odmówić lub cofnąć akredytację organizacji uznanej za niezachowującą neutralności politycznej, choć rodzi to ryzyko selektywnego blokowania obserwatorów. Zakazano też finansowania organizacji obserwujących wybory ze środków partii (bloków), a samych kampanii – przez osoby nieposiadające armeńskiego obywatelstwa, co w praktyce wyklucza dużą część diaspyry. Zabroniono ponadto umieszczania w nazwie partii (bloku) imienia i nazwiska lidera, co wymierzone było w Silną Armenię Samwela Karapetiana, która chciała w ten sposób zwiększyć swoje szanse wyborcze.

Przebieg kampanii. [Liderem sondaży jest rządząca Umowa Społeczna](#) z poparciem 32%, przed opozycyjnymi Silną Armenią – 6%, Sojuszem Armenia – 3% i Kwitnącą Armenią – 1% (por. tabela 1). Wyścig wyborczy naznaczony jest najsilniejszą od lat polaryzacją polityczną i zarzutami opozycji wobec Paszyniana o używanie aparatu władzy na potrzeby

BIULETYN PISM

jego kampanii, które przynajmniej częściowo są uzasadnione. Stosowanie tego rodzaju zabiegów – w mniejszym lub większym stopniu i przez różne opcje polityczne – nie jest nowością w Armenii, ale pokazuje, że Paszynianowi daleko do miana demokracji, za jakiego chciałaby go uważać część zachodnich partnerów.

Okres przedwyborczy naznaczyły aresztowania oponentów politycznych. Jeszcze w czerwcu 2025 r. pod zarzutem próby zamachu stanu i prania pieniędzy został zatrzymany lider Silnej Armenii Samwel Karapetian (obecnie partią kieruje jego bratanek Narek). W ostatnich tygodniach doszło do aresztowań członków i sympatyków tej partii, m.in. pod zarzutami przekupstw wyborczych. Armeńskie służby zarzuciły też środowiskom opozycyjnym dążenie do sprowadzenia na wybory ormiańskiej diaspory, m.in. z Gruzji i Rosji, i zachęcenie jej do poparcia przeciwników partii rządzącej.

W ostatnim roku nasiliła się też wrogość między obozem rządzącym a angażującymi się w życie polityczne państwa przedstawicielami Apostolskiego Kościoła Ormiańskiego (AKO). Hierarchowie AKO wielokrotnie wzywali premiera do dymisji w związku z utratą Karabachu przez Armenię, co rząd uznał za próbę puczu. Spór nasilił się w 2024 r., gdy opozycja ogłosiła, że jej kandydatem na premiera będzie abp Bagrat Galastanian, który przewodził protestom społecznym (aresztowany w czerwcu ub.r. pod zarzutem zamachu stanu). W kolejnych miesiącach konflikt Paszyniana z przewodzącym AKO Karekinem II stał się ostrzejszy, premier oskarżał hierarchę m.in. o powiązania z rosyjskimi służbami i posiadanie skrywanego potomstwa oraz ograniczał przywileje AKO. Spór dzieli społeczeństwo – zwolennicy Paszyniana uważają, że AKO jest zbyt powiązany z Rosją i prorosyjską opozycją oraz hamuje proces pokojowy z Azerbejdżanem. Przeciwnicy prezentują działania władz jako atak na ormiańską tożsamość, co rezonuje w społeczeństwie i osłabia poparcie dla premiera.

Paszynian chce prezentować się jako gwarant pokoju i przestrzega, że przejęcie władzy przez prorosyjską opozycję, określaną mianem „[trójkątowej partii wojny](#)” (Silną Armenię, Sojusz Armenia i Kwitnącą Armenię), skutkuje wciągnięciem państwa w ponowny konflikt z Azerbejdżanem. W odpowiedzi Karapetian oskarża premiera o plany sprowadzenia do Armenii 300 tys. Azerbejdżan i wraz z innymi prorosyjskimi politykami twierdzi, że wybory zostaną sfałszowane przez Paszyniana. Wątek ponownego konfliktu rezonuje w społeczeństwie zmęczonym toczonym przez dekady konfliktem o Karabach. Obóz rządzący próbuje przekonać wyborców podwyżkami emerytur i wynagrodzeń, premiami w sferze budżetowej oraz zwiększeniem wsparcia finansowego dla uchodźców z Karabachu.

Ważnym elementem kampanii, który może zakłócić jej prawidłowy przebieg, są rosyjskie [próby wpływania](#) na wyniki wyborów za pomocą dezinformacji. Rosja korzysta w tym celu z metod stosowanych wcześniej w Gruzji

i Mołdawii, posługuje się też fałszywymi podmiotami medialnymi z Azerbejdżanu, Chin, Turcji itp. i wykorzystuje AI do publikacji w mediach społecznościowych materiałów dyskredytujących Paszyniana (sfabrykowane zarzuty korupcyjne, „skandale” obyczajowe, oskarżenia o pełne podporządkowanie azerbejdżańskim i tureckim liderom).

Możliwe scenariusze i wnioski. Ze względu na sięgający ok. 40% odsetek wyborców niezdecydowanych lub odmawiających odpowiedzi (głównie z powodu rozczarowania klasą polityczną i obaw o ujawnienie swoich preferencji) sondaże przedwyborcze pozostają niemiarodajne. Mobilizacja tej grupy może zaważyć na ostatecznych wynikach głosowania.

Najbardziej prawdopodobnym scenariuszem jest wygrana Umowy Społecznej bez większości konstytucyjnej. Daje to szanse na utrzymanie dotychczasowego kursu polityki zagranicznej, jednak bez ratyfikacji traktatu pokojowego z Azerbejdżanem. Oznaczałoby to status quo w stosunkach z tym państwem i z [Turcją](#), która synchronizuje z nim swoją politykę wobec Kaukazu Płd., co ograniczy możliwości rozwoju gospodarczego Armenii choćby z powodu niepewnej perspektywy otwarcia granicy armeńsko-tureckiej. Odblokowanie procesu pokojowego wymaga przychylenia się Armenii do żądania Azerbejdżanu usunięcia z jej konstytucji rzekomych roszczeń terytorialnych wobec sąsiadów, ale zmiana ta (i przyjęcie nowej ustawy zasadniczej) zatwierdzana jest w referendum, które nie zostanie rozpisane, jeżeli partia Paszyniana nie uzyska większości konstytucyjnej. Scenariusz uzyskania przez Umowę Społeczną większości konstytucyjnej jest jednak mniej prawdopodobny, choć byłby najkorzystniejszy z punktu widzenia interesów zachodnich partnerów Armenii, bo wiązałby się z dalszym uniezależnianiem jej od Rosji. Brak opozycyjnych wobec Umowy Społecznej partii prozachodnich, które miałyby realne poparcie społeczne, rodzi ryzyko, że ewentualne dalsze nadużywanie przez nią władzy będzie milcząco tolerowane przez zachodnich partnerów Armenii, traktujących partię Paszyniana jako jedyną realną – choć nieidealną – alternatywę wobec sił prorosyjskich.

Najmniej prawdopodobnym scenariuszem jest odsunięcie Paszyniana od władzy przez koalicję trzech prorosyjskich podmiotów (tj. Silnej Armenii, Sojuszu Armenia i Kwitnącej Armenii). Byłoby to powtórzeniem scenariusza z ubiegłorocznych wyborów samorządowych w Giumri – drugim największym mieście Armenii, gdzie mimo formalnego zwycięstwa Umowy Społecznej opozycyjne siły uzyskały większość w radzie miejskiej i wyznaczyły swojego burmistrza. Jest to najgroźniejszy scenariusz dla zachodnich partnerów Armenii, w tym Polski, bo jego konsekwencją byłaby utrata najważniejszego obecnie partnera na Kaukazie Płd. Dlatego Rosja wszelkimi środkami [działa na rzecz przychylnych jej armeńskich sił politycznych](#), licząc na ich zwycięstwo, a w konsekwencji – zabezpieczenie jej interesów w Armenii.

BIULETYN PISM

Tabela 1

Wyniki sondaży przedwyborczych				
Termin sondażu/ Nazwa partii (bloku)	luty 2026	kwiecień 2026	początek maja 2026	koniec maja 2026 r.
Umowa Społeczna	26,1%	33,6%	32,5%	32%
Silna Armenia	11,9%	11,4%	10,1%	6%
Sojusz Armenia	3,4%	4,2%	4,4%	3%
Kwitnąca Armenia	6%	3,3%	3,4%	1%
Partia Republika	2,1%	2,3%	-	-
Skrzydła Jedności	2,5%	1,6%	-	1%
Inne partie	6,3%	4%	7,1%	6%
Odmowa odpowiedzi	17,8%	23,3%	25,4%	21%
Nie wiem	18,9%	13,7%	14,1%	23%
Żadna z partii	4,9%	2,7%	2,4%	3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie EVN Report, OC Media.

BIULETYN PISM

Tabela 2

Wybrane postulaty i narracje wyborcze poszczególnych partii (koalicji)		
Nazwa (lider)	Polityka zagraniczna	Polityka wewnętrzna
Umowa Społeczna (Nikol Paszynian)	<ul style="list-style-type: none"> • program tzw. realnej Armenii polegający na braku dążeń do odzyskania Karabachu i skoncentrowaniu się na rozwoju Armenii w jej międzynarodowo uznanych granicach • rozwijanie przyjaznych stosunków z sąsiadami, w tym z Gruzją i Iranem • finalizacja procesu pokojowego z Azerbejdżanem (AZ) poprzez podpisanie traktatu pokojowego, nawiązanie stosunków dyplomatycznych i otwarcie granic • normalizacja stosunków z Turcją (TR) wraz z otwarciem granicy • budowa Szlaku Trumpa na rzecz Międzynarodowego Pokoju i Dobrobytu (TRIPP) • dywersyfikacja partnerstw, by zmniejszyć uzależnienie od Rosji • dalsze zbliżenie z UE i USA przy utrzymaniu poprawnych stosunków z Rosją • członkostwo w Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (EUG) z perspektywą referendum o jego kontynuacji i o przystąpieniu do UE • utrzymanie faktycznego zawieszenia członkostwa w Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym (OUBZ) • utrzymanie rosyjskiej bazy wojskowej w Giumri 	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie obowiązkowego publicznego ubezpieczenia zdrowotnego • podniesienie emerytur • budowa nowych szkół i instytucji edukacyjnych • reforma Apostolskiego Kościoła Ormiańskiego – wybór nowego katolikosy • rozbudowa i modernizacja sił zbrojnych – zakupy zagranicznego uzbrojenia i rozwój własnego przemysłu obronnego
Blok Silna Armenia	<ul style="list-style-type: none"> • dążenie, by Armenia nie stała się „areną geopolitycznej konfrontacji” 	<ul style="list-style-type: none"> • narracja ryzyka zasiedlenia Armenii przez 300 tys. Azerbejdżan w przypadku reelekcji Paszyniana • inwestycje w obronność – rozwijanie zdolności odstraszenia, przekształcenie Armenii w „państwo-fortecę”, w tym utworzenie kompleksu wojskowo-przemysłowego w celu zmniejszenia zależności od innych krajów

BIULETYN PISM

<p>(Samwel i Narek Karapetianowie)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sprzeciw wobec procesu pokojowego z AZ w obecnym kształcie (niesprawiedliwy, dla trwałości wymaga wielu gwarantów) • strategiczna współpraca z Rosją – pozostanie w EUG i odmrożenie członkostwa w OUBZ • efektywna współpraca z nowymi partnerami, w tym pogłębianie stosunków z UE i USA • normalizacja stosunków z TR bez warunków wstępnych, jednak bez rezygnacji z prawdy historycznej i godności narodowej; otwarcie granicy po stworzeniu warunków, które pozwolą armeńskim rolnikom konkurować z importowanymi produktami tureckimi • dla realizacji TRIPP potrzebnych jest więcej zewnętrznych gwarantów 	<ul style="list-style-type: none"> • industrializacja państwa dzięki pożyczce z chińskiego funduszu inwestycyjnego • budowa 20 tys. tanich mieszkań z budżetu państwa • stworzenie 300 tys. nowych miejsc pracy • 0% podatku dla małych firm • obniżenie o 20% cen lekarstw • wsparcie dla rolników – gwarantowany przez państwo skup płodów rolnych
<p>Blok Sojusz Armenia</p> <p>(Robert Koczarian)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rosja jako strategiczny sojusznik Armenii • członkostwo w EUG i OUBZ • niewykluczone przystąpienie do Państwa Związkowego Białorusi i Rosji • sprzeciw wobec członkostwa w UE i NATO • TRIPP w obecnej formie jako największe zagrożenie dla bezpieczeństwa Armenii – powinien uwzględniać połączenia kolejowe z Iranem i Rosją • zrównoważone stosunki z Chinami i Europą • przystąpienie do BRICS+ • zawarcie pokoju z AZ gwarantowanego przez Chiny, Rosję i USA 	<ul style="list-style-type: none"> • reforma armii oparta na założeniu: silna armia, silny lider, silny sojusznik • transformacja Armenii w państwo o wysokim poziomie rozwoju technologicznego i przemysłowego (przemysł ma generować 25% PKB) • tworzenie funduszy inwestycyjnych na potrzeby projektów infrastrukturalnych • priorytetyzowanie spółek państwowych w zamówieniach publicznych • rozwój rolnictwa • tworzenie 30–45 tys. miejsc pracy rocznie
<p>Blok Kwitnąca Armenia</p> <p>(Gagik Carukian)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • partnerskie stosunki z wszystkimi głównymi aktorami międzynarodowymi – Chinami, Indiami, Rosją, USA, UE i bezpośrednimi sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> • inwestycje infrastrukturalne i mieszkaniowe • wsparcie dla biznesu i rolnictwa • tworzenie nowych miejsc pracy • poprawa funkcjonowania systemu ochrony zdrowia

BIULETYN PISM

	<ul style="list-style-type: none"> • sprzeciw wobec integracji europejskiej zagrażającej członkostwu w EUG • utrzymanie członkostwa w OUBZ 	<ul style="list-style-type: none"> • wzmocnienie instytucji państwowych • walka z korupcją • nacisk na bezpieczeństwo Armenii poprzez wzmocnianie sił zbrojnych • budowa największej na świecie figury Jezusa Chrystusa i monumentalnego pomnika Arki Noego jako polityczna próba instrumentalizacji religii
Partia Republika (Aram Sarkisjan)	<ul style="list-style-type: none"> • bezkompromisowo prozachodnia • przyśpieszenie zbliżenia z Zachodem: pogłębienie integracji europejskiej z pełnym członkostwem w UE i realizacja strategicznych porozumień z USA • wystąpienie z EUG i OUBZ • ograniczenie wpływów Rosji na armeńską gospodarkę 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie Armenii do europejskich standardów i demokratycznych wartości • transformacja w kierunku armii zawodowej: stopniowe skracanie obowiązkowej służby wojskowej z 18 do 3 miesięcy • modernizacja przemysłu, zwłaszcza rozszerzenie działalności górniczej o bardziej dochodowe gałęzie metalurgii i produkcji • realizacja projektów infrastrukturalnych, takich jak budowa nowych zbiorników wodnych i systemów wodociągowych na obszarach wiejskich
Skrzydła Jedności (Arman Tatojan)	<ul style="list-style-type: none"> • pragmatyczna polityka zagraniczna – redukcja uzależnienia od jednego państwa, w szczególności Rosji • funkcjonalne podejście do stosunków z Rosją • potrzeba oceny członkostwa w EUG • finalizacja procesu pokojowego z AZ przy wsparciu USA i UE • pogłębienie stosunków z USA i UE zgodnie z interesami Armenii • poparcie dla TRIPP (przeciwdziała przejęciu kontroli nad armeńską prowincją Sjunik przez AZ) • wezwanie UE do zwalczania ingerencji w proces wyborczy ze strony Rosji i AZ • pokojowe współistnienie ze wszystkimi sąsiadami • zapewnienie reparacji za naruszenie praw Ormian z Karabachu 	<ul style="list-style-type: none"> • budowa profesjonalnej, zaawansowanej technologicznie armii, zabezpieczenie inwestycji w krajowy przemysł obronny; wydatki obronne nie mniejsze niż 8% PKB • sięganie po dobre praktyki USA w dziedzinie edukacji, wysokich technologii i innowacyjnych systemów obronnych • wzmocnianie niezależnych instytucji, walka z korupcją • przekształcenie Armenii w państwo cyfrowe wykorzystujące nowoczesne technologie • Armenia jako regionalny hub gospodarczy z produkcją zorientowaną na eksport

BIULETYN PISM

	• prawo Ormian do powrotu do Karabachu• nawoływanie do międzynarodowego uznania ludobójstwa Ormian	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie EVN Report, stron poszczególnych partii/bloków wyborczych i OC Media.